

Eerste aanzet groenplan Pijnacker Noord

Commissie “Groen en Parken”

‘Groen is meer waard dan je denkt’

Deel 1, 12 juni 2007.

Eerste aanzet inrichting “Groen en Parken” in Pijnacker Noord.

Deel 1, 12 juni 2007

Samenvatting.

Dit rapport is een eerste aanzet voor de herinrichting van de openbare groenvoorziening in de wijk Pijnacker-Noord. Deze herinrichting is duidelijk nodig. De reden is enerzijds veel achterstallig onderhoud en anderzijds het feit dat veel van het groen in de nu ongeveer 40 tot 60 jaar oude wijk het einde van de levensduur heeft bereikt. Bovendien zijn de inzichten over de inrichting van de openbare ruimte veranderd.

Het doel van de renovatie is om het karakter van de wijk te versterken, het aanzien te verfraaien en compensatie te bieden voor de uitbreiding van bebouwing en parkeerplaatsen. Daarbij wordt uitgegaan van een aantal structurelementen in onze wijk.

Het openbare groen heeft met zijn vele verschijningsvormen een groot aantal functies. Hierdoor kan het een positieve invloed hebben op leefbaarheid, gezondheid, economie en natuur in de wijk. Deze positieve invloeden dienen duidelijker als baten gewaardeerd te worden in vergelijking met onderhoudskosten.

Deze eerste aanzet eindigt met enkele algemene en enkele specifieke aanbevelingen om een mooie, groene invulling van Pijnacker-Noord te bewerkstelligen. Als onderdeel hiervan wordt voorgesteld om in een volgend beheerplan rekening te houden met de wensen van de bewoners. Volgende, buurtgewijze herinrichtingsplannen zullen enerzijds gebaseerd worden op een nog door ons uit te voeren inventarisatie van soorten en kwaliteiten van de aanwezige beplanting en anderzijds op de inbreng van buurtbewoners. Het tijdschema van de complete renovatie zal hierbij als basis dienen.

Inhoudsopgave.

I.	Inleiding	2
II.	Argumenten voor renovatie van openbaar groen	2
III.	Randvoorwaarden in het Masterplan Pijnacker-Noord m.b.t. groen	3
IV.	Belangrijkste structurelementen in Noord	3
V.	Functionaliteiten van groen	4
VI.	Standaard groentypen en onderhoud	4
VII.	Algemene aanbevelingen voor herinrichting van het openbare groen	8
VIII.	Referenties	9
	Bijlage A. Standaard beheer groen	10

Eerste aanzet inrichting “Groen en Parken” in Pijnacker Noord.

Deel 1, 12 juni 2007.

I. Inleiding.

In maart 2007 is een begin gemaakt met het maken van gezamenlijke plannen voor renovatie van Pijnacker-Noord binnen de kaders van het Masterplan Noord 2006. Onderstaand doet de commissie “Groen en Parken” globale voorstellen voor de revitalisering van het groen in Noord. Deze commissie bestaat uit de volgende personen:

- Jolanda Alsemgeest (gemeente)
- Frans van Bragt, Thorbeckelaan 108
- Arie de Jong, Nobellaan 4
- Henk Merkus (voorzitter), Park Berkenoord 30
- John Venix (Rondom Wonen)

Bij haar beschouwingen heeft de commissie dankbaar gebruik gemaakt van de vele suggesties die wijkbewoners naar aanleiding van een enquête in de Wijkkrant hebben gedaan.

In deze eerste aanzet worden allereerst de argumenten opgesomd voor de noodzaak van renovatie van het openbare groen en de randvoorwaarden die voortvloeien uit het Masterplan 2006. Vervolgens worden de belangrijkste structurelementen van de wijk en de functionaliteiten van groen aangegeven. Daarna worden verschillende soorten groen onderscheiden en de noodzaak voor goed onderhoud aangegeven, waarvoor in bijlage A onderhoudsgegevens vermeld staan. Hiertoe is gebruik gemaakt van de door de gemeente verstrekte standaard onderhoudscijfers. En tot slot worden algemene aanbevelingen gedaan voor de groene inrichting van onze wijk en de verdere werkzaamheden.

Noot: onder openbaar groen worden hier naast groen en parken ook oppervlaktewater en bijbehorende oevers verstaan.

II. Argumenten voor renovatie van het openbaar groen.

Meerdere argumenten geven de noodzaak aan voor renovatie van het openbare groen en voor een herbezinning op de invulling:

1. De wijk bestaat nu ongeveer 40 – 60 jaar en veel groen heeft het eind van zijn levensduur bereikt.
2. Uit bezuinigingsoverwegingen heeft op diverse plaatsen kaalslag van struiken plaats gevonden. Dit is gebeurd zonder communicatie met, laat staan instemming van wijkbewoners. Het vele gras draagt bij aan de tamelijk saaie indruk die Pijnacker-Noord nu maakt.
3. Er is veel achterstallig onderhoud van het openbare groen.
4. De visie op inrichting en onderhoud is in de loop der jaren sterk veranderd.
5. Her en der is een verkeerde keuze gemaakt voor de soort beplanting in verband met perk grootte, directe omgevingsbebouwing en onderlinge afstand [2].
6. Als gevolg van bovenstaande punten biedt Pijnacker-Noord momenteel een armoedig aanzicht.
7. De wijk kent diverse parkeerproblemen door de sterke toename van de hoeveelheid blik. Aanpak hiervan zal gepaard moeten gaan met een groene invulling.

8. Door de vele renovatieactiviteiten zal enige schade aan het groen onvermijdelijk zijn (verbouwingen van de appartementcomplexen van Rndom Wonen, een flinke ophoging van de directe omgeving van beplanting en vervanging van de riolering). Deze schade zal achteraf hersteld moeten worden.

III. Randvoorwaarden in het Masterplan Pijnacker-Noord m.b.t. groen.

Het Masterplan Pijnacker-Noord 2006 [1] stelt de volgende randvoorwaarden aan de groene herinrichting van de wijk:

1. De flats van Rndom Wonen worden opgeknapt of met enige uitbreiding herbouwd.
2. Het Stanislas College verhuist naar de locatie Sportlaan en er vindt een hergroepering plaats van St. Josephschool en Willem Alexanderschool. Op de vrijkomende plekken vindt de overeengekomen nieuwbouw plaats (woningen en een multifunctioneel centrum). Hierbij zal ook enig openbaar groen sneuvelen.
3. Parkeerproblemen zullen worden aangepakt, vermoedelijk ten koste van enig openbaar groen.
4. De ruimtelijke structuur van de wijk moet worden versterkt, mede via het herinrichten van groen en water.
5. Binnen de plangrenzen hoeft volgens het Masterplan geen extra waterberging gerealiseerd te worden. Aan de noordgrens dienen er wel enkele vierkante meters waterberging te komen.
6. Er komen kleine wijkparkjes langs de Nobellaan en bij de hoek Troelstralaan/Thorbeckelaan. De bestaande groenvoorziening en speelgelegenheid aan de Balijrand blijft bestaan; de kwaliteit wordt verbeterd.
7. Voor de gehele opknopbeurt van Pijnacker-Noord is €7,3 miljoen beschikbaar (excl. wegen, verlichting, riolering en nieuwbouw).

IV. Belangrijkste structurelementen in Noord.

De belangrijkste structuurkenmerken van Pijnacker-Noord zijn:

- a *Een inrichtingsstijl met veel eengezinswoningen, een aantal flatgebouwen met 2 tot 6 bouwlagen en enkele scholen, met daartussen veel groen.*
- b *Doorgaande lijnen in Noord - Zuid richting:*
Nootdorpseweg, Noordweg, Acacialaan/ Nobellaan, Meidoornlaan/Thorbeckelaan, ruimte langs spoorlijn Randstadrail.
- c *Groene linten in Oost - West richting:*
Goudenregensingel, Wilgenhof/Groen van Prinstererlaan/Albert Schweitzerlaan, Troelstralaan/Nobellaan
- d *Hoven tussen flats van Rndom Wonen*
Albardalaan, Colijnlaan, Kuyperlaan, De Savornin Lohmanlaan, Schaepmanlaan, Cort vd Lindenlaan, Gerbrandylaan, Vogelkerslaan, Wegedoorlaan, Hortensialaan, Ligustrumlaan
- e *Parkjes.*
Nobellaan, hoek Troelstralaan/Thorbeckelaan, Balijrand
- f *Kortere wijkwegen en pleintjes.*

g *Water*.

Langs Nootdorpseweg, Vijver, Lindenlaan, Nobellaan (2*), spoorlijn Randstadrail, Goudenregensingel, Wilgenhof (2*), Albert Schweitzerlaan, Park Berkenoord, Meidoornlaan, Thorbeckelaan bij parkje, Oudlaan, Schoutenlaan, Balijrand

V. Functionaliteiten van openbaar groen.

Het openbare groen kan evenals privé groen tegelijkertijd meerdere functies vervullen. Het heeft een positieve invloed op leefbaarheid, gezondheid, economie en natuur [4]. Helaas wordt de economische waarde hiervan vrijwel nooit gekwantificeerd en tegen de kosten afgewogen. Daardoor verliest openbaar groen meestal – ten onrechte – de competitie met bouwen en parkeren. De vele mogelijke functies van groen in een woonwijk, zoals Pijnacker-Noord, zijn:

1. Het geven van een aantrekkelijk, groen, parkachtig aanzien aan de wijk, met een positieve invloed op de WOZ waarde van woningen.
2. Verfraaiing van de wijk.
3. Versterking van de karakteristieke kenmerken van de wijk.
4. Eenvoudige recreatie voor wijkbewoners.
5. Gelegenheid tot spelen en bewegen voor kinderen ter ontwikkeling van fysieke en sociale vaardigheden.
6. Vereenvoudiging van ontmoetingen en sociale contacten tussen wijkbewoners.
7. Verbetering van de algemene leefbaarheid van de wijk.
8. Verbetering van natuurbeleving.
9. Veilige huisvesting voor kleine dieren.
10. Versterking van het woonplezier van de wijkbewoners.
11. Veilige afscherming van speelterreinen.
12. Afscherming van parkeergelegenheid ter vermindering van de zichtbaarheid van auto's.
13. Retentie en opslag van regenwater (minder belasting van rioolstelsel).
14. Verbetering van de luchtkwaliteit door opname van stof, CO₂ en NO_x uit de lucht en productie van zuurstof.
15. Vermindering van overlast van treinen en druk autoverkeer.

Noot: Helaas is beplanting ook een verzamelpunt voor zwerfafval.

VI. Standaard groentypen en onderhoud [2, 3, 5].

Verskillende soorten groen vervullen verschillende functies. Pijnacker-Noord heeft vooral 's zomers een groen aanzicht. Daarbij versterken bomen veelal het karakter van de omgeving, terwijl bloeiende planten en struiken voor sfeer, variatie en verfraaiing zorgen. Dit geldt vooral wanneer de periodes van bloei over het jaar verspreid zijn. Binnen Pijnacker-Nootdorp worden de volgende standaardtypen openbaar groen onderscheiden:

1. *Bomen*.

Bomen worden beschouwd als dragende elementen voor inrichting van de openbare ruimte. Verschillende soorten kunnen door hun karakteristieke verschillen in hoogte, vorm, kleur en/of bloem voor afwisseling en aankleding van de woonomgeving zorgen (zie hierna).

2. *(Sier)heesters (incl. rozen).*

(Sier)heesters leveren door hun vorm, kleur en/of bloem een belangrijke bijdrage aan het lokale woongenot en de aankleding van de woonomgeving. Ook is de aanwezigheid van heesters medebepalend voor de aanwezigheid van vogels en insecten. (Sier)heesters zijn 0,5 – 3 meter hoog, bodembedekkende heesters maximaal ongeveer 0,5 meter.

3. *Hagen.*

Hagen hebben zowel een sierwaarde als een functionele toepassing. Het gaat bijvoorbeeld om afscherming van speelterreinen en parkeergelegenheid in een woonomgeving of om begeleiding van verkeer. De hoogte is veelal 0,5 – 1 meter. De breedte en soortkeuze hangen af van de te vervullen functie.

4. *Bloembakken.*

Bloembakken zijn meestal grote, sierlijke en opvallende bakken met éénjarige, extern opgekweekte beplanting. Ze worden toegepast in situaties waarin het wenselijk is om met veel kleur en geur het straatbeeld te verrijken. Bloembakken worden momenteel door de gemeente vooral bij winkelcentra toegepast. Toepassing in Noord is volgens de gemeente alleen mogelijk als bewoners of winkeliers voor het onderhoud zorgen.

5. *Bosplantsoen.*

Bosplantsoen bestaat uit beplanting met houtige, struik- en boomvormende inheemse gewassen (met een lage sierwaarde) en wordt veelal toegepast op de overgang naar natuurlijk groen en buitengebied. De hoogte is ongeveer 1,5 – 5 meter.

6. *Gazon intensief.*

Dit type gazons heeft als beeld een kort en egaal gemaaid grasveld met strak afgewerkte kanten. Het wordt vooral toegepast op plekken waar betreding voor recreatieve doeleinden of een hogere sierwaarde wenselijk is in een woonomgeving. Deze gazons leveren door de openheid en de verzorgde uitstraling een belangrijke ondersteuning aan de ruimtelijke structuur van wijken. Ter verhoging van de sierwaarde in het voorjaar kunnen bloembollen in de gazons worden geplant.

7. *Gazon extensief.*

Dit type gazons heeft als beeld een ruig en onregelmatig gemaaid grasveld. Het wordt vooral toegepast op plekken waar betreding voor recreatieve doeleinden niet nodig is en er ook geen hoge eisen gesteld worden aan de sierwaarde in een woonomgeving. Deze gazons ondersteunen door de openheid de ruimtelijke structuur van wijken. In het gras kan zich een kruidenvegetatie ontwikkelen met o.a. klapprozen, margrietten en streepzaad.

8. *Ecologische/natuurlijke bermen.*

Het beeld van deze bermen is ruig met een gevarieerde kruidenpopulatie. Ze worden vooral toegepast aan de randen van woonwijken en in de omgeving van water. Dit beheertype maakt vaak deel uit van grotere ecologische gebieden in combinatie met water. Samen vormen ze dan de dragers van de groenstructuur in een wijk. Ze zijn belangrijk voor de ontwikkeling van insecten (o.a. vlinders) en kleine zoogdieren (o.a. kikkers en salamanders).

9. *Bermen langs wegen in buitengebieden.*

Deze bermen bestaan uit een grasachtige vegetatie langs wegen in buitengebieden. Ze dienen als uitwijkplaats voor verkeer, plaatsing van verkeersborden, kabels en leidingen en afvoer van hemelwater. Qua soort en onderhoud is er een sterke gelijkenis met extensieve gazons (zie 7).

10. *Watergangen en oevers.*

De primaire functie van watergangen is berging en afvoer van water. Ook vervullen ze belangrijke functies op het gebied van waterkwaliteit, ontwikkeling van allerlei insecten, vissen en planten en als speel- en visgelegenheid. De inrichting van de oevers is sterk afhankelijk van functionaliteit en mogelijkheden. Soms is de inrichting eenvoudig met een beschoeiing, terwijl oevers en ruigte worden gekenmerkt door een vrij hoge en ruige moerasachtige vegetatie met o.a. riet op de grens van land en water. Deze hebben als doel het ontwikkelen van een rijke kruidenvegetatie en het bieden van een leefgebied voor vogels en insecten. Ze vormen samen met water en grasachtige, extensief beheerde vegetaties een belangrijk ruimtelijk element in wijken.

Adequaat **onderhoud** is een voorwaarde voor goede kwaliteit en positieve uitstraling van het groen. Slecht onderhoud verkort de levensduur en leidt tot verrommeling van de omgeving en daardoor tot ergernis bij bewoners (zie enkele voorbeelden hieronder). Het huidige standaard Beheerplan Openbaar Groen 2004 wordt beschreven in Bijlage A. Het zal in 2008 opnieuw worden vastgesteld, zonnig met aanpassingen. Zowel hierover als over eventueel te plegen groot onderhoud zullen gemeente en wijkvereniging zich, in het kader van wijkgericht werken, gezamenlijk dienen te beraden.

VII. Algemene aanbevelingen voor herinrichting van het openbare groen.

De commissie ‘Groen en Parken’ doet de volgende algemene aanbevelingen voor herinrichting van het openbare groen in Pijnacker-Noord. Details zullen later ingevuld worden.

1. De groene structuur van de wijk wordt verfraaid en versterkt door:
 - a. Mooie, karakteristieke bomen en bloeiende struiken langs de aangegeven doorgaande lijnen in Noord-Zuid richting (Nootdorpseweg, Noordweg, Acacialaan/ Nobellaan, Meidoornlaan/Thorbeckelaan). Doel is enerzijds versterking van de hoofdstructuurlijnen en anderzijds identificatie van bijvoorbeeld zijstraten.
 - b. Functionele aankleding van de ruimte met fiets- en wandelpad langs de spoorlijn, met aandacht voor zowel fraai aanzicht als geluidswering.
 - c. Mooie, karakteristieke bomen en bloeiende struiken langs de groene linten in Oost-West richting (Goudenregensingel, Wilgenhof/Groen van Prinstererlaan/ Albert Schweitzerlaan, Troelstralaan/Nobellaan). Doel is vooral versterking van de eigen identiteit van deze straten.
 - d. Inrichting van de rotondes langs de Nootdorpseweg met bloeiende beplanting. Zonodig zoekt de gemeente per rotonde sponsoring van bedrijven.
 - e. Een mooie, afwisselende begroeiing in de parkjes en de Balijrand.
 - f. Kleinere, bloeiende bomen of struiken in de hoven en op de pleintjes.
 - g. Kleinere, bloeiende bomen in de overige straten, voor zover de ruimte dat toelaat.
 - h. Een afwisselende begroeiing van de kanten van het openbare water, die rekening houdt met de functionaliteit ervan.
 - i. Plaatsing van bloembakken wanneer bewoners of winkeliers voor het onderhoud willen zorgen.
2. De gemeente geeft via de wijkvereniging maximale inbreng aan wijkbewoners over inrichting en onderhoud van het openbare groen, in het kader van wijkgericht werken.

3. De commissie zal in de komende maand een inventarisatie maken van soorten en kwaliteit van de aanwezige beplanting en op basis daarvan voorstellen doen voor renovatie.
4. Bij eventuele vervanging van bomen zullen bomen worden toegepast die een waardige vervanging zijn.
5. Details voor de herinrichting van het openbare groen en water in de verschillende buurten zullen worden ingevuld in nader, nauw overleg met buurtbewoners die zich daarvoor als vrijwilliger hebben opgegeven, een en ander in overeenstemming met het tijdschema dat voor de renovatie van de wijk is opgesteld.
6. Ook de plaatsing en soort van bankjes en afvalbakken, evenals andere mogelijkheden ter vermindering van het vele zwerfafval zullen in de volgende fase door de commissie bekeken worden.
7. De gemeente houdt bij de vaststelling van het Beheerplan Openbare Groen 2008 en bij eventuele planning van groot onderhoud rekening met de wensen van wijkbewoners, stelt hiervoor in Noord voldoende budget ter beschikking en ziet toe op volledige uitvoering.
8. De gemeente maakt duidelijke afspraken met aanwonenden over inrichting, gebruiksrecht en onderhoud van snippergroen (voor- en zijtuinen die formeel gemeentelijk eigendom zijn).
9. Wijkbewoners en bedrijven kunnen zich aanmelden voor plaatsing, inrichting en onderhoud van bloembakken/perken. De gemeente maakt hierover tijdig concrete, jaarlijkse overeenkomsten. De wijkvereniging stimuleert aanmelding.

VIII. Referenties.

1. Masterplan Pijnacker-Noord, april 2006.
2. Hollandschap, Groenbeheerplan Gemeente Pijnacker, 16 februari 1998.
3. Beheerplan Openbaar Groen Pijnacker-Nootdorp, 2004.
4. Recht op Groen (Deel 1: Beleidsadvies; Deel 2: Analyse; CD met voorbeelden), Raad Landelijk Gebied, 2005.
5. J.C.M. Alsemgeest, Natuurlijk! Oevers! Beleids-beheerplan voor oevers, juni 2001.

Bijlage A. Beheerplan Openbaar Groen 2004 gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Het standaard beheer van het openbare groen in Pijnacker-Nootdorp wordt beschreven in het Beheerplan Openbaar Groen 2004 [3].

1. *Bomen.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Gemiddeld 6 keer per jaar schoffelen van boomspiegels
- b Periodiek controleren van boompalen
- c In juni/juli snoeien van te laag hangende takken
- d In november/december (begeleidings)snoei van jonge bomen
- e Incidentele schouw op veiligheid met de VTA-methode¹
- f In december en maart/april inboet (o.a. door storm of vandalisme).

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €12,50 per stuk.

2. *(Sier)heesters.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Gemiddeld 6 keer per jaar schoffelen, inclusief verzamelen en afvoeren
- b In juni/juli knippen/snoeien van overhangende beplanting langs verharding
- c Vanaf december t/m half maart snoeien/dunnen
- d Tijdens schoffelronden verzamelen en afvoeren van zwerfvuil
- e In december en maart/april inboet.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €2,19 per m² per jaar.

3. *Bosplantsoen.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Medio april één grote zwerfvuilactie
- b Gemiddeld 6 keer per jaar schoffelen van de randen, inclusief verzamelen en afvoeren
- c Tijdens schoffelronden verzamelen en afvoeren van zwerfvuil
- d Knippen/snoeien van overhangende beplanting langs verharding in juni/juli
- e Vanaf december t/m half maart snoeien/dunnen
- f In december en maart/april inboet.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €0,79 per m².

4. *Bloembakken.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a In de periode mei t/m oktober wekelijks geven van water
- b Verwijderen van uitgebloeide bloemen.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €870 per stuk per jaar.

5. *Hagen.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Jaarlijks twee keer in strakke vorm snoeien/knippen (juni/juli en september/oktober)
- b Gemiddeld 6 keer per jaar schoffelen van de haagvoeten, inclusief afvoeren
- c Tijdens schoffelronden verzamelen en afvoeren van zwerfvuil
- d Medio april één grote zwerfvuilactie
- e In december en maart/april inboet.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €10,38 per m² per jaar.

6. *Gazon intensief.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

¹ VTA-methode. Controlemethode voor bomen, waarbij een boomdeskundige de kwaliteit schriftelijk vastlegt in een logboek.

- a Gemiddeld 26 keer per jaar maaien, maaisel niet afvoeren
 - b Eén tot twee keer per jaar snijden of maaien van de graskanten
 - c Rondom aanwezige obstakels wordt 2 keer per jaar handmatig gemaaid
 - d Medio april één grote zwerfvuilactie.
- De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €1,20 per m² per jaar.

7. *Gazon extensief.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Gemiddeld 9 keer per jaar maaien, maaisel niet afvoeren
- b Eén keer per jaar maaien van de graskanten
- c Medio april één grote zwerfvuilactie.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €0,75 per m² per jaar.

8. *Ecologische/natuurlijke bermen.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Gemiddeld 2 keer per jaar maaien en afvoeren van maaisel
- b Medio april één grote zwerfvuilactie.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €0,38 per m² per jaar.

9. *Oevers en ruigte.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Eén keer per 3 jaar maaien en afvoeren van maaisel
- b Medio april één grote zwerfvuilactie.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €2,03 per m² per jaar.

10. *Watergangen.*

Het verzorgende, jaarlijkse onderhoud bestaat uit:

- a Eén tot twee keer per jaar maaien waarbij het maaisel 1 keer in het najaar wordt afgevoerd
- b Medio april één grote zwerfvuilactie.

De gemiddelde onderhoudskosten worden geraamd op €1,45 per m per jaar.

Behalve inboet komt ***groot onderhoud*** niet ter sprake in het Beheerplan 2004. Het is gebruikelijk dat de gemeente jaarlijks een schouw houdt, waarin gekeken wordt naar de kwaliteit van het groen en de noodzaak tot vervanging van bomen en struiken, ophogen en egaliseren van perken en gras en reparatie van beschoeiingen.